

Noc s Andersenem je akce na podporu dětského čtenářství. Koná se u příležitosti výročí narození dánského pohádkáře Hanse Christiana Andersena, který se narodil 2. dubna 1805. Tento den byl v roce 1967 vyhlášen Mezinárodním dnem dětské knihy.

Letos nám situace bohužel opět nedovoluje, abychom mohli v knihovně nocovat a strávit společně mnohá dobrodružství.

Proto jsme pro vás připravili procházku městem, která je součástí Noci s Andersenem v dětské knihovně již téměř 20 let.

Stanoviště 1 - náměstí T. G. Masaryka 4

Pojďte spolu s nocležníky andersenské noci projít se městem Znojmem a vyslechnout si bájně příběhy o dobách minulých.

Setkáme se na náměstí T. G. Masaryka u letopočtu 1437, který se nachází na dlažbě chodníku před domem č. 4. Označuje místo, kde podle pověsti spadl z koně a zemřel král Zikmund Lucemburský.

Délka trasy: 1,2 km

Doba: 70 minut

Určeno pro děti od 9 let a dospělé

Stanoviště 2 – Obroková 1

Její krásu obdivoval i dánský pohádkář Hans Christian Andersen, který v roce 1841 projížděl městem Znojmem. Jel dostavíčkem z Vídně přes Jihlavu do Prahy. Do svého deníku si zapsal:

„Znojmo má velkou věž s osmi menšími kolem,“ a že pod ní na náměstí právě se odbýval trh.

Věk nezdolal štíhlou krásku,
přes pět set sedmdesát let tu stojí.
Poznala války i lásku,
s dějinami Znojma se pojí.

Radniční věž

Mistr Mikuláš ze Sedlešovic slíbil Znojmu, že postaví věž, jaké se široko daleko žádná nevyrovná. Konšelům se jeho návrh líbil, ale Mikuláš stále nebyl spokojený s tím, jak by věž měla vypadat. Obával se chvíle, kdy dojde na střechu, která by měla jeho dílo korunovat. Když jednoho dne opět prohlížel stavbu a začal se smířovat s tím, že ji dokončí podle původního plánu, tu chvíli začal foukat prudký vítr, až mu odletěl klobouk z hlavy. Rozhlížel se, kam by se schoval, a tu uslyšel, že někdo na něj volá. Neznámá žena ho vtáhla do domu. Ocitl se v čepičářské dílně. Žena se ho zeptala, jestli, ví k čemu je taková pokrývka hlavy dobrá, kromě toho, že člověka ochrání před špatným počasím. Vysvětlila mu, že tomu, kdo ji nosí, musí sloušet. Tak jako jeho věži. Střecha, nebo jak stavitelé říkají helmice, by stavbu neměla jen chránit před špatným počasím, ale také by měla lidem něco připomínat, varovat je a povznášet jejich duši a srdce. Když se jí Mikuláš zeptal, jak by věž měla vypadat, žena mu odpověděla, že každý člověk má v sobě několik špatných vlastností a jeho věž by je měla lidem připomínat, aby se jich vyvarovali.

Jen to dopověděla, místností projel blesk a začalo hořet. Mikuláš se jako zázrakem zachránil a byl vymrštěn na ulici. Zjistil, že se pergamentu, na kterém si dělal poznámky, nic nestalo a helmici podle kresby dostavěl. Když se odstranilo lešení a lidé ji uviděli, propukli

v jásot. Mikuláš cítil, že jsou na svoji věž hrdí a že její krása povznáší duši i srdce, jak to moudrá čepičářka předpověděla.

V šifrách jsme schovali špatné lidské vlastnosti, které symbolizují věžičky radnice. A jaké to jsou?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
A,Á	B	C,Č	D	E,É	F	G	H	CH	I,Í	J

12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
K	L	M	N	O,Ó	P	Q	R,Ř	S,Š	T

22	23	24	25	26	27
U,Ú	V	W	X	Y,Ý	Z,Ž

17, 26, 9, 1 17, 1, 15, 16, 23, 1, 3, 15, 16, 20, 21

20, 16, 2, 5, 3, 12, 16, 20, 21 6, 1, 13, 5, 20

17, 16, 4, 13, 5, 27, 1, 23, 16, 20, 21 13, 1, 12, 16, 21, 1

27, 1, 23, 10, 20, 21 15, 5, 15, 1, 23, 10, 20, 21

12, 19, 22, 21, 16, 20, 21

Pokud Vás první pověst o věži zaujala, můžete si přečíst ještě jednu.

Pověst o pekaři

Přímo pod znojenskou radniční věží žil jeden chudý pekař. Dříve u něho nakupovala většina lidí z města. Ale postupně jeho krámk navštěvovalo stále míň a míň lidí. Pekař Janoušek se jen smutně díval,

jak lidé chodí jinam nakupovat přeslazené koblihy, přecukrované precličky a šátečky plněné sladkým tvarohem. Marně nechával dveře pekárny otevřené, ale vůně obyčejného pečiva nikoho nepřilákala. Většinu toho, co upekli, musel zase semlet na strouhanku, a tak nikdy neměl peníze, aby si on mohl koupit sladký tvaroh, rozinky a jahodovou marmeládu.

Jednou hledali městští radní odvážlivce, který by opravil báně radniční věže. Pekař Janoušek se přihlásil. Vzal si nářadí, žebřík, provaz a košík, do kapsy strčil dva ještě teplé rohlíky a vylezl po schodech až na ochoz radniční věže. Tam vystrčil žebřík a pověsil jej na hák na nejvyšší věžičce a odvážně vylezl nahoru. Dole se začali sbíhat lidé a ptali se „Kdo je ten odvážný člověk.“ „To je přece pekař Janoušek,“ odpovídali druzí.

Když pekař opravil báně, sedl si na ochoz a začal svačit. Vytáhl z kapsy rohlík, ale ten mu vyklouzl a letěl dolů. Lidé na chodníku se nejdříve rozestoupili, pak zase shlukli. „To je přece rohlík.“ A už si na něm starý žebrák pochutnával a vykřikoval: Jé, ten je dobrý.“

Takový zájem o své pečivo pekař Janoušek už dlouho neviděl. Z kapsy vytáhl druhý rohlík a shodil jej dolů. Lidé se však už nerozestupovali, ale natahovali jeden přes druhého ruce po rohlíku. Ten, který jej chytil, ho ochutnal a zakřičel: „Ten je výborný.“ To se pekaři líbilo, rychle spustil nůši se vzkazem, aby mu manželka poslala nahoru všechny rohlíky z posledního pečení. Když se tak stalo, začal rohlíky házet dolů. Lidé je chytali a křičeli jeden přes druhého: „Sláva, prší rohlíky.“ „Ty jsou dobré.“ „Ať žije pekař Janoušek.“

Druhý den měl pekař Janoušek krámkem plný lidí. Každý si chtěl koupit jeho rohlíky, dalamánky a chléb.

Stanoviště 3 - Obroková 6

Poklad Anežky České

O obdélníkovém kameni v síni tohoto domu se dodnes věří, že pochází z hrobu svaté Anežky České, která zde měla být tajně pohřbena... Kdysi dávno tady stával klášter.

Anežka nemůže spát a prochází se chodbami pražského kláštera Na Františku a snaží se nemyšlet na špatné zprávy, které se k ní zvenku dostávají. Vzpomíná na své blízké a má obavu z toho, že země trpí nejen válkami, ale také morem, který se rychle šíří. Lidé propadají zoufalství a chovají se k sobě čím dál hůř. Anežka si pomyslí, že se snad blíží konec světa, ale snaží se tu myšlenku zaplašit. Snad je pro zemi i národ nějaká naděje, ale ta se zdá být v nedohlednu. Rozhodne se, že nechce být pohřbená v Praze, která je plná loupeživých cizáků a zrádců.

V doprovodu svých několika věrných tajně odjíždí na Moravu. Chce strávit poslední léta ve znojenském klášteře, nedaleko místa, kde je pochován její synovec. Po Praze dala rozhlásit zprávu o své smrti. Ve Znojmě pak žila v tichém ústraní v ženském klášteře, který se nacházel v místech, kde dnes stojí dům č. 6.

Když v roce 1282 zemřela, pochovaly ji sestry v podzemní kobce, kam byl uložen i zlatý poklad. Mnozí se snažili poklad i ostatky svěťice najít.

Ale zdá se, že se to dosud nikomu nepodařilo. Neboť stará věštba praví: Že až se tak stane, zavládne v zemi mír a nastane blahobyť.

Anežka Přemyslovna byla vzdělaná žena. Seřadte správně k sobě barevná písmena a vyluštěte tajenku. Dozvíte, se kolik jazyků ovládala.

I	N	Č	L	N	Š	T
N	A	T	Ě	Č	T	I
A	N	A	T	Š	N	I
M	I	A	L	I	A	E
A						

Stanoviště 4 - Obroková 11

Znojemskádoplňte z tajenky

Je plastika ženy s královskou korunou, která vznikla ve 13. století. Originál je uložen v Jihomoravském muzeu.

Kdysi dávno, před mnoha a mnoha lety, v těchto místech stávala krčma. Majitel měl dceru, která byla nejen krásná, ale i laskavá, dobrosrdečná a moudrá. Jednou u nich přenocoval jeden mocný pán. Oba dva mladí v sobě našli zalíbení. A on, na důkaz své lásky, jí věnoval královskou korunu.

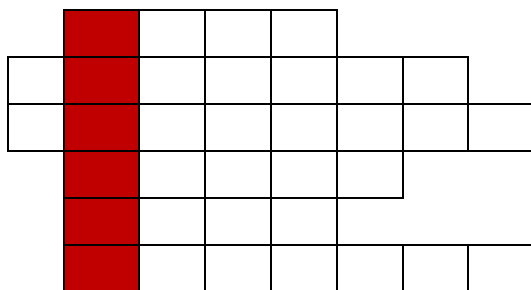
Ale v sousedství žila stará, zlá bába, která nepřála dívce takové štěstí a lásku. A proto, když pán odjel, rychle běžela ke knížeti žalovat, že šenkýřova dcera ukradla královskou korunu. Ve středověku byly velmi kruté tresty. Libuše za krádež byla odsouzena k smrti. Ortel byl ihned vykonán.

Když se král vrátil, byla Libuše už mrtvá. Truchlil, naříkal a nakonec dal zavolat kameníka a poručil mu, aby mu jeho milou vytesal.

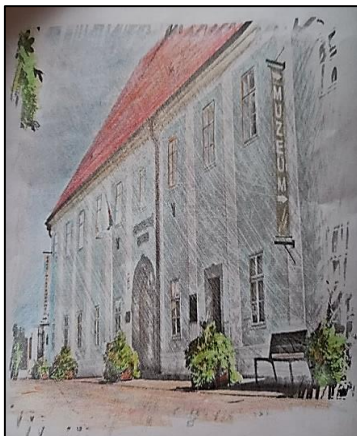
Sotva kameník uhodil do kamene, koruna zazářila a po druhé ráně vyšla na světlo dívčina tvář stal se zázrak. Král, když to uviděl, poručil, aby soška zůstala zde a sám odjel domů.

Lidé měli sochu ve velké úctě, protože věřili, že duch nevinné dívky bdí nad městem a ochraňuje ho. A také se povídalo, že kdyby sošku někdo zničil, zničil by i celé město.

1. Zvětšovací sklo
2. Příslušník jiného státu
3. Vyjmenované slovo po b
4. Látka, která se dává na stůl
5. Je pomalý jako ...
6. Druh sýru s dírami

Stanoviště 5 – Přemyslovců 129

Přemysl Otakar II.

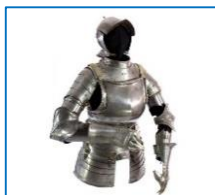
Již jako markrabě moravský si Přemysl Otakar II. Znojmo oblíbil a rád zde často pobýval. Když pak byl korunován na krále českého, ocitlo se město i kraj na výsluní jeho přízně.

Avšak králově oblíbě největší se těšil klášter minoritský, v těsné blízkosti zeměpanského hradu, již za jeho otce vystavěný. Při žádném návratu z vítězného tažení neopomněl Přemysl darovat menším bratřím nějakou drahocennou vzácnost z válečné kořisti. Tak se mohl klášter, který jinak světskými statky příliš neoplýval, významně rozšířit a zahájit velkolepou přestavbu.

Za válek o alpské země se Přemysl Otakar II. velmi sblížil s členem své družiny panem Pertoldem z Lipé, který se mu stal nepostradatelným společníkem jak v bitevních vřavě, tak i při lovu a hostinách. Nad ostatní prý vynikal statečností i vtipem, znal, kdy mlčet, a kdy naopak spustit stavidla své výřečnosti. A když jednou zachránil svému pánu život, stali se nerozlučnými přáteli. „Nás může rozdělit jen smrt,“ říkával král, když byl v dobrém rozmaru. A smrt je opravdu rozdělila. Pan Pertold skončil uprostřed přípitku na vítězství krále. Mnozí to považovali za špatné znamení a s obavami hleděli vstříc událostem budoucím.

Král velice želel skonu milého přítele. Poručil, aby hrobka u minoritů byla urychleně dokončena, a dal ho do ní pohřbít. V té chvíli nemohl tušit, jak brzy se s ním setká.... Po bitvě na Moravském poli byly tělesné pozůstatky nešťastného českého krále převezeny do Vídně. Teprve o Velikonocích roku 1279 bylo jeho balzamované tělo dopraveno do Znojma. Zvony všech kostelů se přes papežský zákaz rozezněly, aby přivítaly velkého dobrodince města. Po tři dny proudily kolem jeho katafalku davy lidí a vzdávaly mu poslední čest. Pohřben byl do hrobky, kterou dal sám zbudovat. Tak se opět sešel s pánem z Lipé. Smrt alespoň na čas spojila to, co předtím tak krutým způsobem rozdělila.

Přemyslu Otakarovi II. se také říkalo:

Stanoviště 6 – Hradní 87

Loupežnická věž ve Znojmě

Nedaleko rotundy stávala mohutná věž. Byla vysoká 40 metrů, základy měla čtyři metry hluboké a tři metry silné. Vchod do ní byl asi deset metrů nad terénem. Vyprávělo se, že ji postavili loupežníci. Vybrali si pro své nekalé řemeslo nejvhodnější místo: skálu nad Dyjí, na rozhraní starobylých obchodních cest. Přepadávali a olupovali bohaté kupce. Věž byla dobře opevněná a hlídali ji strážci. Byli opatrní a nedůvěřiví, pustili dovnitř jenom toho, kdo znal heslo. Povídá se, že to heslo znělo: Mi to znoymo. To znamenalo „je mi známo“ a jak už to v dávných dobách bývalo, dlouho jim nikdo jejich zločiny nepřekazil. Až jednoho dne jejich řádění ukončil jeden statečný rytíř se svou družinou.

Co na tom, že takové povídání nemá s pravdou nic společného? Jméno Znojmo je pravděpodobně odvozeno od staroslovanského slova znojiti. Znojný kraj znamenal vyhřátý kraj.

Základy věže zmizely pod.....

SAHLVYAMVDPAOGQVZXNKJOMFU

PMZIBCVKSOSAVMPARNRGIU

Stanoviště 7 – Hradní 84

Moravská Trója

Podle pověsti usiloval Konrád II. o český trůn, který patřil pražskému panovníkovi Vladislavu II. Konrád několikrát obléhal i Prahu, ale trůn se mu získat nepodařilo. V roce 1146 Vladislav odvetou zpustošil Znojensko a dobyl i hrad Znojem.

Vladislav tehdy obklíčil Znojmo a vyzval místní občany, aby se vzdali a vydali mu Konráda. Ti odmítli s tím, že raději zemřou, než aby zradili svého pána. A tak se Vladislav marně snažil dobýt Znojmo sám.

Jedné noci za ním přišel znojemský občan, který z celé své duše Konráda nenáviděl, a nabídl mu, že mu pomůže dostat se do města. Za tučnou odměnu tak ukázal panovníkovi a jeho družině tajnou cestu do hradu. Vladislav tak obsadil celé Znojmo, ale Konráda v něm nenašel. Ten stihl uprchnout tajnou chodbou na Hradiště. Vladislav tak nařídil potrestat obyvatele města i samotného zrádce Konráda, který jej na hrad přivedl.

Jiná pověst však praví, že se Vladislav s obyvateli města po dlouhých nerozhodných bojích dohodl, že když jej vpustí do města, nikomu neublíží. Když však nemohl Vladislav Konráda ve Znojmě najít, rozhněval se natolik, že na všechny sliby zapomněl. Vyloupil s družinou všechny domy a kostely ve městě a srovnal je se zemí. Všechny statné muže zabil a ostatní, včetně žen a dětí, nechal svrhnout ze skály do Gránického údolí. V noci, po té děsivé události,

se odbitím půlnoci začaly dít strašlivé věci. Z údolí se začaly ozývat děsivé zvuky, lidské hlasy, křik, pláč a volání o pomoc. Z nebe začaly létat blesky a vojáci, kteří tu noc drželi stráž, si zacpávali uši a mysleli si, že nastal soudný den jejich hrůzného činu. Se svítáním vše utichlo. Strážní byli na smrt vyděšení a nebyli schopni jediného slova. Další noc hlídali jiní vojáci, kteří se jim vysmívali a nevěřili jim. Tu noc se vše opakovalo. Vojáky ovládl strach, a ten má, jak je známo, velké oči. Po hradbách se začaly plížit tajemné stíny a ne jeden ze strážných přísahal, že ho pronásledovala podivná zjevení.

Od té doby nikdo nechtěl ani za všechno zlato světa hlídat u hradu a všechny zachvátil strach. Purkrabí dal v domnění, že ty strašlivé noci pominou, všechny oběti v údolí řádně pohřbít. Ale ani poté hrůzy nepřestávaly. Znojemský hrad se stal místem, kde nikdo dlouho nevydržel. Nakonec sem byli lidé posíláni za trest, a tak tomu bylo po řadu let.

Teprve až dal král Přemysl Otakar I. obnovit kostely a slíbil, že město znovu založí, nastal klid.

Kdo přebudoval hrad na zámek?

34, 11, 55, 34, 21, 33, 21, 11, 35

25, 43, 11, 35, 41, 21, 42, 15, 32

54

14, 15, 12, 33, 21, 35, 11

	1	2	3	4	5
1	A	B	C	D	E
2	I	CH	H	G	F
3	J	K	L	M	N
4	T	S	R	P	O
5	U	V	Y	Z	X

*Každé písmeno se zapisuje jako dvojice čísel udávající jeho souřadnice v tabulce – např. C= 13, H=23

Stanoviště 8 - Mikulášské náměstí 50

Pověst o madoně

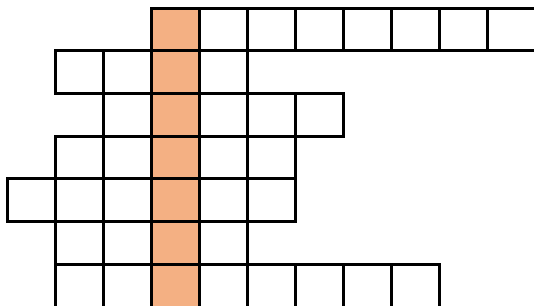
Za 30 leté války doprovázela hraběnka Dorota Gallasová svého muže maršála při všech vojenských taženích. Jídla v té době bylo velmi málo. Celá země byla zpustošená, vesnice vypáleny. A proto vozívala sebou velkou truhlici, v níž měla chléb pro raněné vojáky.

V jednom dobytém městě se vojáci utábořili v kostele, a protože jim byla zima, chtěli si rozdělát oheň. Na podpal se chystali použít dřevěnou sošku madony. Už už ji chtěli rozsekat na třísky, když v tom přišla paní hraběnka a sošku jim vzala. Postavila ji na truhlici a začala se k ní modlit.

Ráno, když truhlici otevřela, byla překvapená. Truhlice byla plná chleba. A tomu tak bylo i následující dny.

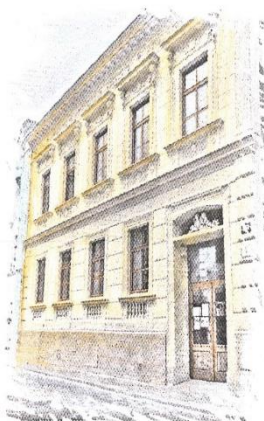
Po válce byla soška umístěna v zámecké kapli ve Frýdlantu, a když hraběnka ovdověla, převezla sošku do Moravského Krumlova. Po její smrti získaly madonu znojemské klarisky a po zrušení jejich kláštera se soška dostala do Mikulášského kostela.

Jak se soška jmenuje? Zjistíš, když správně doplníš názvy pohádek H. CH. Andersena.

1. druhé jméno Andersena
2. jaká byla mořská víla
3. Pasáček.....
4. Co vyrostlo z ošklivého káčátka
5. Z čeho byl vyroben vojáček
6. Jaké šaty měl císař
7. Kdo vládl ve sněhovém království

Pokud se vám naše andersenská vycházka líbila, pošlete nám krátkou zprávu, foto nebo sdílejte na facebooku knihovny. Děkujeme.

Zpracoval kolektiv autorů Městské knihovny Znojmo v 2021

Prameny:

KRECHLER, Eduard

Dyje vypráví. Pověsti, vzpomínky a poutavé příběhy z minulosti Znojma:
Znojmo: Jihomoravské muzeum, 1958.

SVOBODA, Jiří

O znojemské věži a jiné pověsti. Vyd. 1.
Znojmo: Swan, 2000.

KILIANOVÁ, Eva,

O stříbrné podkově. Pověsti z jižní a jihozápadní Moravy. Vyd. 1.
Brno: Blok, 1986.

Znojemská radniční věž. Vyd.1. Znojmo: Okresní knihovna Znojmo, 1995.

Místo pro vaše poznámky, kresby